

Thermometer 2018

Seksuele Gezondheid Jongeren Limburg

Sinds 2016 wordt de thermometer uitgebracht. De thermometer laat cijfers en trends zien over de seksuele gezondheid van jonge bezoekers (onder de 25 jaar) van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg (CSG Limburg).

CENTRUM VOOR SEKSUELE GEZONDHEID LIMBURG

Jongeren onder de 25 jaar hebben een verhoogd risico op soa en kunnen daarom bij het CSG Limburg kosteloos terecht voor soa-testen en hun vragen over seksualiteit. Het CSG Limburg heeft diverse locaties door heel Limburg.

PREVENTIE

Het CSG Limburg hecht veel waarde aan preventie. Op de volgende pagina worden drie projecten beschreven die momenteel bij het CSG Limburg worden uitgevoerd. Ieder preventieproject richt zich op een specifieke kwetsbare doelgroep op het gebied van seksuele gezondheid.

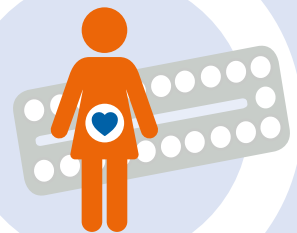
SEKSUELE VOORLICHTING

SEKSUELE DIVERSITEIT

ANTICONCEPTIE EN ZWANGERSCHAP

* Soa: De belangrijkste soa voor de volksgezondheid zijn chlamydia, gonorrhoe, syfilis, hiv en hepatitis B.

* CSG Limburg: Onderdeel van de [GGD Limburg-Noord](#) en de [GGD Zuid Limburg](#).

SEKSUELE VOORLICHTING

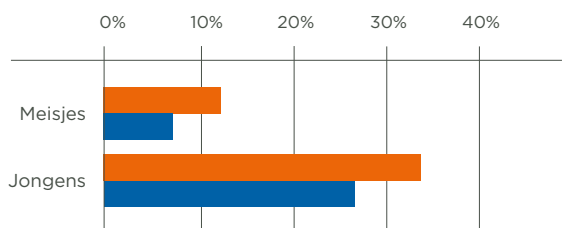
Op jonge leeftijd starten met relationele- en seksuele voorlichting is belangrijk. Het draagt bij aan een gezonde seksuele ontwikkeling en maakt kinderen en jongeren seksueel weerbaar. Het CSG Limburg traint docenten in het basis-, voortgezet-, speciaal- en middelbaar beroepsonderwijs in het geven van seksuele voorlichting. GGD Zuid Limburg heeft hiervoor de training [Sekswijzer](#) ontwikkeld. In samenwerking met GGD Limburg-Noord heeft GGD Zuid-Limburg tevens het preventieproject [Over de Grens?](#) opgezet. Middels dit project worden docenten getraind in het herkennen en beoordelen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Lessen op scholen over relaties en seksualiteit zijn het meest effectief in een doorlopende leerlijn; wanneer er in alle klassen en op alle niveaus aandacht is voor relationele- en seksuele vorming. De laatste twee jaren heeft het CSG Limburg zich vooral toegelegd op het trainen van docenten in het basisonderwijs. De focus voor het schooljaar 2019-2020 ligt op het trainen van docenten in het speciaal onderwijs. Jongeren in het speciaal onderwijs zijn extra kwetsbaar op het gebied van seksualiteit omdat ze bijvoorbeeld moeilijker aan geschikte informatie komen en het soms lastig vinden om te communiceren.

SEKSUELE DIVERSITEIT

Voor LHBTI* jongeren kan het lastig zijn om uit de kast te komen daar waar seksuele diversiteit nog steeds niet volledig is geaccepteerd. Uit resultaten van het onderzoek Seks onder je 25e blijkt dat 11% van de meisjes en 33% van de jongens het afkeurt wanneer twee jongens met elkaar zoenen op straat. Zeven procent van de meisjes en 27% van de jongens keurt het af wanneer een jongen zich meisjesachtig gedraagt (gender non-conformiteit).

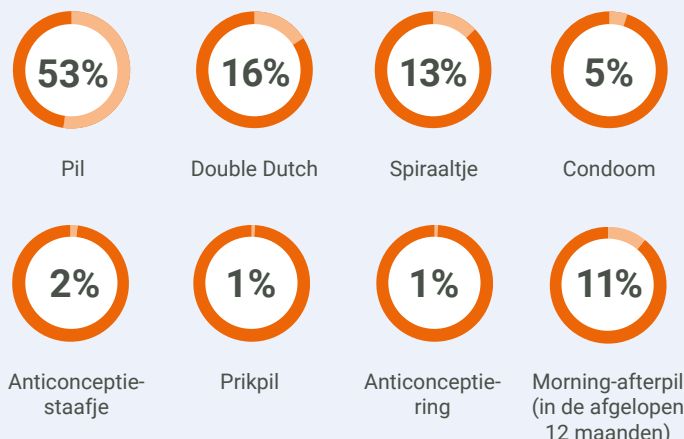
■ Jongeren die het afkeuren wanneer twee jongens met elkaar zoenen op straat.
■ Jongeren die het afkeuren wanneer een jongen zich meisjesachtig gedraagt.

MSM

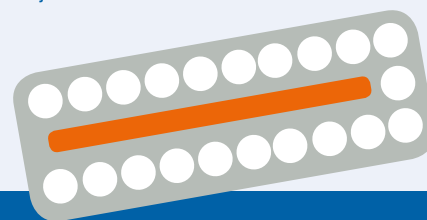
Mannen die seks hebben met mannen (MSM) hebben een verhoogd risico op soa. Om deze reden kunnen zij zich twee keer per jaar kosteloos laten testen voor soa bij de GGD. Daarnaast hebben MSM een verhoogde kans op het krijgen van HIV. In 2018 zijn in Limburg 15 MSM gediagnosticeerd met HIV. Twee derde van deze HIV-diagnoses waren bij jonge MSM tot 25 jaar. Landelijk is het streven om het aantal HIV-infecties de komende vijf jaar te halveren. Pre-expositief profylaxe (PrEP) is een belangrijk preventiemiddel om dit doel te bereiken.

PrEP is een pil waarmee gebruikers voorkomen dat ze HIV oplopen. Mensen die geïnteresseerd zijn in PrEP kunnen sinds april 2018 voor advies en begeleiding terecht bij het CSG Limburg. In Limburg is er grote belangstelling voor PrEP. Voor meer info over de PrEP voorziening in Limburg zie [PrEP-zorg Limburg](#).

ANTICONCEPTIEMETHODE

* Cijfers uit Seks onder je 25e 2017

ANTICONCEPTIE EN ZWANGERSCHAP

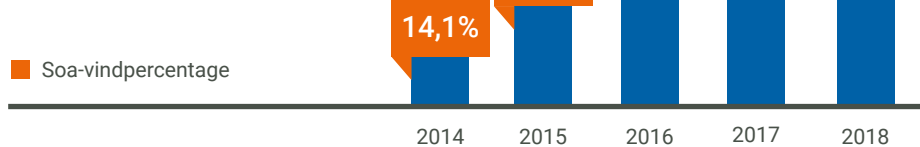
Tijdens de Soa- en Sense spreekuren worden er veel vragen gesteld over zwangerschap en anticonceptie. In 2018 werden van het totaal aantal vragen 93 vragen (12%) over zwangerschap gesteld en 214 vragen (27%) over anticonceptie. In bovenstaande illustratie is te zien welke anticonceptiemethoden seksueel actieve meisjes in Limburg gebruiken. Tien procent van de seksueel actieve meisjes gebruikt structureel geen anticonceptie. Praktisch opgeleiden* (11%) gebruiken vaker geen anticonceptie dan theoretisch opgeleiden* (8%).

Sommige jongeren vinden het moeilijk om zwangerschap te voorkomen en zijn zich onvoldoende bewust van de risico's van onveilige seks. Tevens zijn sommige jongeren extra kwetsbaar door bijvoorbeeld ernstige psychiatrische problematiek of verslaving. Voor deze jongeren is het in een dergelijke situatie niet wenselijk om een kind te krijgen. Met het programma [Nu Niet Zwanger \(NNZ\)](#) worden kwetsbare vrouwen en mannen van alle leeftijden ondersteund in het nemen van regie over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Dit wordt bewerkstelligd door actief het gesprek aan te gaan over hun seksualiteit en gewenste vorm van anticonceptie. Het programma Nu Niet Zwanger is in 2019 bij GGD Zuid Limburg gestart. De GGD in Limburg-Noord is bezig met het opstarten van NNZ. Meer informatie over het programma Nu Niet Zwanger kunt u nalezen in de [infographic](#).

* LHBTI: Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender en Intersekse.
* Gender non-conformiteit: Handelingen, gevoelens en uitingen van een persoon komen niet overeen met wat er in de maatschappij van hen wordt verwacht.
* Seks onder je 25e: Een groot populatie onderzoek onder jongeren in heel Limburg.
* Praktisch opgeleid: Basisonderwijs en lbo/mavo/vmbo/mbo.
* Theoretisch opgeleid: Havo/vwo/gymnasium en hbo/wo.

SOA-VINDPERCENTAGE IN LIMBURG (NOORD + ZUID)

Het soa-vindpercentage is het afgelopen jaar weer gestegen naar 18,5%. De meest voorkomende soa onder jongeren is chlamydia (17%), gevolgd door gonorrhoe (2%).

BEZOEKERS

In 2018 hebben bij het CSG Limburg 4861 consulten plaatsgevonden met jongeren onder de 25 jaar. Van deze jongeren is een op de vijf onder de 20 jaar oud, de rest van de jongeren is tussen de 20 en 24 jaar oud. In de leeftijdscategorie onder de 20 jaar is de verdeling praktisch- en theoretisch opgeleide bezoekers gelijk verdeeld. Van de bezoekers tussen de 20 en 24 jaar is ongeveer 66% theoretisch opgeleid en 34% praktisch opgeleid. Over het algemeen bezoeken voornamelijk jonge vrouwen (62%) het CSG Limburg, gevolgd door heteromannen (29%) en MSM (9%).

FIOM KEUZEGESPREKKEN

Vrouwen van alle leeftijden die ongepland zwanger zijn kunnen bij het CSG Limburg terecht voor FIOM keuzegesprekken. Tijdens deze gesprekken worden vrouwen begeleid bij het nemen van een besluit over de zwangerschap. In 2018 hebben bij het CSG Limburg 15 keuzegesprekken plaatsgevonden, waarvan 5 gesprekken met vrouwen onder de 25 jaar. Naar aanleiding van een keuzegesprek hebben in 2018 3 vrouwen onder de 25 jaar gekozen voor een abortus.

TIENERMOEDERS

Een tienerzwangerschap (onder de 20 jaar) heeft grote impact op zowel individueel als maatschappelijk niveau.

In 2018 waren er in:
 Nederland = 1984 tienermoeders
 Limburg = 122 tienermoeders
 Noord-Limburg = 42 tienermoeders
 Zuid-Limburg = 80 tienermoeders

Aantal tienermoeders per stad (van 19 jaar en jonger)

Maastricht	28
Sittard-Geleen	16
Heerlen	15
Venlo	11
Roermond	4
Weert	1

SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

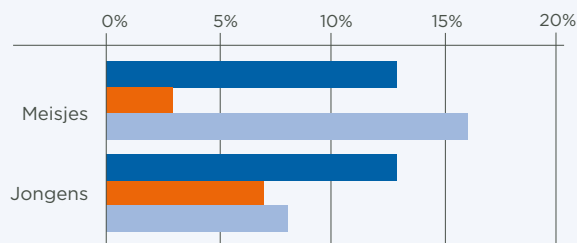
De helft van de meisjes en 1 op de 5 jongens heeft een ongewilde seksuele ervaring. De ongewilde seksuele ervaring die meisjes het meest meemaken is het ongewild aanraken van borsten, billen of geslachtsdelen. Bij jongens komt het ongewild zoenen het meest voor. Om de weerbaarheid van jongeren te bevorderen is het essentieel dat er tijdens relationele- en seksuele vorming aandacht is voor het aangeven en respecteren van wensen en grenzen.

Limburg	Meisjes	Jongens
Minstens één ongewilde seksuele ervaring*	51%	19%

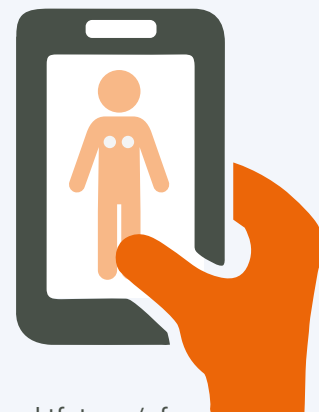
* Ongewilde seksuele ervaring: Gedwongen worden om een seksuele handeling uit te voeren of te ondergaan tegen zijn/haar wil. Een ongewilde seksuele ervaring kan verschillende gedragingen omvatten van zoenen tot seks.

SEXTING

Sexting is het delen van seksueel getint materiaal zoals naaktfoto's en/of filmpjes. Sexting is een onderdeel van de seksuele ontwikkeling van jongeren en kan horen bij flirtgedrag. Echter wanneer dit seksueel getinte materiaal zonder toestemming wordt verspreid noemen we dit ongewenste sexting of shame-sexting. Deze vorm van sexting valt onder seksueel grensoverschrijdend gedrag.

- Naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf naar iemand gestuurd.
- Naaktfoto of seksfilmpje van iemand anders verstuurd.
- Negatieve ervaring met sexting.

Dertien procent van de jongeren heeft wel eens een naaktfoto en/of seksfilmpje van zichzelf naar iemand gestuurd. Jongens versturen vaker een naaktfoto of seksfilmpje van iemand anders dan meisjes. Praktisch opgeleiden (15%) en meisjes hebben vaker een negatieve ervaring met sexting dan theoretisch opgeleiden (8%) en jongens.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Het CSG Limburg registreert voortdurend bepaalde gezondheidsgegevens zoals cijfers over infectieziekten en soa. De Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg doet gericht onderzoek om de zorg te kunnen verbeteren.

BEVINDINGEN

Tien procent van de seksueel actieve meisjes gebruikt structureel geen anticonceptie. Bovendien zijn tienerzwangerschappen een punt van zorg.

Het soa-vindpercentage onder jongeren is het afgelopen jaar weer gestegen. Onder de jongeren vormen praktisch opgeleiden en jonge MSM kwetsbare groepen. Praktisch opgeleiden lopen namelijk meer risico op het gebied van seksuele gezondheid dan theoretisch opgeleiden. En jonge MSM hebben een verhoogd risico op het krijgen van HIV.

De helft van de meisjes en 1 op de 5 jongens heeft een ongewilde seksuele ervaring. Een ongewilde seksuele ervaring kan variëren van zoenen tot seks tegen je wil. Ook sexting kan uiteindelijk overgaan in seksueel grensoverschrijdend gedrag wanneer seksueel getint materiaal ongewild wordt verspreid.

Seksuele diversiteit wordt door jongeren nog steeds niet volledig geaccepteerd. Vooral jongens en praktisch opgeleiden staan vaak nog negatief tegenover dit thema.

SPEERPUNTEN

Aandacht voor anticonceptie en zwangerschapspreventie blijft dus erg belangrijk.

Aandacht voor veilige seks en soa- en HIV preventie is noodzakelijk. Voornamelijk bij de meest kwetsbare doelgroepen als jongeren in het praktisch (speciaal) onderwijs en jonge MSM.

Het aangeven en respecteren van wensen en grenzen heeft extra aandacht tijdens seksuele voorlichting op scholen met als doel jongeren weerbaarder te maken.

Het blijft belangrijk om seksuele diversiteit bespreekbaar te maken tijdens seksuele voorlichting op scholen om zodoende de tolerantie tegenover LHBT'ers te bevorderen.

COLOFON

De Thermometer 2018 is een uitgave van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg van GGD Zuid Limburg en GGD Limburg-Noord. Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding.

Auteur

Kiki op den Camp

Vormgeving

Margret Reijnders | Creatieve Communicatie

Contact

Mieke Steenbakkers
Unithoofd Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg
T 088 880 5070 (secretariaat)
GGD Zuid Limburg, Postbus 33, 6400 AA Heerlen

www.ggdlimburgnoord.nl
www.ggdzl.nl